

Kometa ZTF mezi „nebeskými vozy“

Snímek Fyzikálního ústavu v Opavě publikovala NASA

V úterý 7. února 2023 publikoval americký úřad NASA jako prestižní Astronomický snímek dne fotografii s názvem „A Comet and Two Dippers“ (Kometa a dva vozy), jehož autorem je Petr Horálek z Fyzikálního ústavu v Opavě. Snímek vznikl 26. ledna 2023 ve Vysokých Tatrách, kam se autor snímku vydal za jasným počasím nad hladinu inverze pozorovat kometu C/2022 E3 ZTF. Kometa se v té době nacházela mezi fotogenickými hvězdnými uskupeními „Malého“ a Velkého vozu“.

Snímek „Kometa a dva vozy“ (vlevo bez popisek, vpravo s popisky a vyznačenými „nebeskými vozy“). Foto: Petr Horálek/Fyzikální ústav v Opavě.

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progresy.physics.cz.

Snímek vznikl na odbočce k Popradskému plesu na silniční magistrále Vysokých Tater okolo druhé hodiny ranní. Autor nasnímal celkem 90 jednotlivých půlminutových expozic světelným teleobjektivem na plnoformátový tzv. modifikovaný aparát (díky čemuž vynikly barvy ohonu komety). Aby hvězdy zůstaly ostré, byla použita přenosná montáž Vixen GP-2, která kompenzovala zemskou rotaci. Jednotlivé snímky pak byly složeny do jediného obrazu metodou tzv. matematického kombinování dat, která výsledný obraz očistila od digitálního šumu a odhalila slabší struktury v ohonu komety i prašné mlhoviny v okolí hvězdy Polárky (na snímku vpravo nahoře). Jde již o 11. snímek NASA Fyzikálního ústavu v Opavě.

Na snímku je zachycena kometa C/2022 E3 ZTF mezi „Velkým“ a „Malým vozem“ (hvězdy ze souhvězdí Velké medvědice a Malého medvěda). V době snímání, v časných ranních hodinách 26. ledna 2023, se kometa ještě přibližovala k Zemi, takže se pozvolna zjasňovala a její ohon byl fotograficky velmi výrazný – dosahoval 10 úhlových stupňů, což odpovídá úhlovému rozměru 20 měsíčních úplňků vedle sebe. Vizuálně kometa tak výrazná nebyla, nicméně i bez použití dalekohledu byla v místě pozorování ve Vysokých Tatrách viditelná pouhýma očima. Kometa ZTF dosáhla největšího přiblížení k Zemi 1. února 2023 ve vzdálenosti asi 42 milionů kilometrů a nyní se už od Země vzdaluje. Díky její periodě zhruba 50 tisíc let ji nikdo z žijících už při jejím dalším návratu ke Slunci nespatří.

Samotné focení komplikoval silnější mráz: „Při pohledu na vývoj počasí jsem si byl jist, že jasno bude nad 1200 metry nad mořem, v nižších polohách se držela hustá inverze. Díky severovýchodnímu proudění se vytvořila díra v oblačnosti ve Vysokých Tatrách, konkrétně okolo Štrbského Plesa. V samotné oblasti okolo plesa ale rušilo mnoho silného pouličního osvětlení, a tak jsem se vydal po silnici 537 dále na východ, až k odbočce na Popradské Pleso. Tam jsem zastavil, připravil montáž a začal snímat. Teplota v té době klesala prudce dolů, pod $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$, díky čemuž selhávaly i baterie a zamrzaly objektivy. Naštěstí jsem data stihl nafotit dřívě, než technika zcela selhala,“ rekapituluje Horálek všechny okolnosti vzniku snímku ve Vysokých Tatrách.

Astronomický snímek dne NASA (Astronomy Picture Of the Day, zkráceně **APOD**) je prestižní ocenění nejzajímavější astronomické fotografie dne, kterou pro každý den pečlivě vybírají a následně doplňují osvětlným popisem editoři prof. Jerry Bonnell (z Michiganské technologické univerzity) a prof. Robert Nemiroff (z Univerzity v Marylandu), spolupracovníci NASA. Mottem APODu je „Objevujte vesmír“ a od roku 1995, kdy byl výběr zahájen, se stal jedním z nejuznávanějších svého typu po celém světě. Průvodní texty jsou

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progresy.physics.cz.

překládány do 23 světových jazyků včetně češtiny (o kterou se stará od roku 1999 Josef Chlachula) a na sociálních sítích je APOD sledován stamilióny návštěvníků denně.

Odkazy na Astronomický snímek dne NASA 7. února 2023:

- <https://apod.nasa.gov/apod/ap230207.html> (anglicky)
- <https://www.astro.cz/apod/ap230207.html> (česky)
- <https://www.facebook.com/AstronomyPictureOfTheDay/> (Facebook APOD)
- <https://www.instagram.com/astronomypicturesdaily/?hl=cs> (Instagram APOD)

Kontakty a další informace:

Mgr. Petr Horálek

*PR výstupů evropských projektů FÚ SU v Opavě
autor snímku*

Email: petr.horalek@slu.cz

Telefon: +420 732 826 853

Bc. Lucie Dospivová

Sekretariát ředitele Fyzikálního ústavu v Opavě

Email: lucie.dospivova@physics.slu.cz

Telefon: +420 553 684 267

RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D.

Fyzikální ústav SU v Opavě, vedoucí observatoře WHOO! a Unisféry

Email: tomas.graf@fpf.slu.cz

Telefon: +420 553 684 548

prof. RNDr. Zdeněk Stuchlík, CSc.

Ředitel Fyzikálního ústavu SU v Opavě

Email: zdenek.stuchlik@physics.slu.cz

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progresy.physics.cz.